

LJUDJE & IDEJE: NA OČEH

Buldožersko **do poslov**

Medtem ko številni gradbinci propadajo, je Ivanu Zidarju iz SCT uspelo skleniti največji posel na tujem. V Libiji bo gradil avtocestne vpadnice v vrednosti 333 milijonov evrov. Kontroverznega direktorja pa se poleg dobrih poslov v zadnjem času lepijo tudi številne afere.

 Bojana Humar

Ivan Zidar je znova zbudel v oči. Tokrat ne zaradi spremstva kriminalistov ali odpadlega ometa, temveč zaradi izjemno velikega posla, ki ga je SCT sklenil v Libiji. Kar 333 milijonov evrov vredna pogodba za gradnjo treh avtocestnih vpadnic v Bengaziju bi bila tudi v času gospodarskega razcveta lep dosežek, saj gre za največji posel slovenskih gradbenikov v tujini v samostojni Sloveniji. Borut Gržinič, direktor Zbornice gradbeništva in industrije gradbenega materiala pri GZS, pravi, da za enega največjih sploh. Za največjega, ki je bil sklenjen na meddržavni ravni in v katerega je bilo vključenih več slovenskih gradbincev, velja gradnja vojaškega letališča v Iraku v osemdesetih letih v vrednosti okoli 700 milijonov dolarjev.

V času svetovne krize in zlasti močnega ohlajanja gradbenega trga pri nas je posel SCT še toliko bolj spodbuden. Gradbena podjetja propadajo kot po tekočem traku, saj jih je samo v prvih treh mesecih letošnjega leta pobralo osem. Nazadnje Gradis Celje, Vegrad je že od začetka leta v resni nevarnosti, da jim sledi. Vrednost opravljenih del je bila lani za okoli petino manjša kot pred letom, letos pa se bo po oceni analitikov zmanjšala še za 15 odstotkov.

Konec zapečkarstva

Veliki posel SCT v severnoafriški državi je pomenljiv tudi zato, ker je največji gradbenec, tako kot tudi drugi, v minulih letih prihodke ustvarjal predvsem na domačem trgu. Če pogledamo samo tri največje v dejavnosti gradnje cest, je družba Primorje leta 2008 na

tujem trgu ustvarila zgolj dober odstotek prodajnih prihodkov, CPM manj kot pol odstotka, SCT pa okoli šest odstotkov oziroma 31,5 milijona evrov. Zidarjevo podjetje je največji izvajalec državnih gradbenih projektov in tako bo, kot je pisal Dnevnik, tudi letos, saj naj bi od dobre pol milijarde evrov gradbenih investicij, ki jih financirajo država, občine in Evropska unija, dobil največ, okoli 140 milijonov evrov. Pri avtocestnem programu je bil Zidar glavni, saj je opravil kar polovico vseh poslov. Zaradi krize v gradbeništvu in zaključevanja velikih infrastrukturnih gradbenih del doma (avtoceste in Športni park Stožice) je iskanje poslov v tujini postalo nuja. Zidar je sredi septembra 2007 dobil gradnjo saraevske obvoznice v vrednosti 56 milijonov evrov, naslednje leto gradnjo mostu čez Savo v Beogradu v vrednosti okoli 145 milijonov

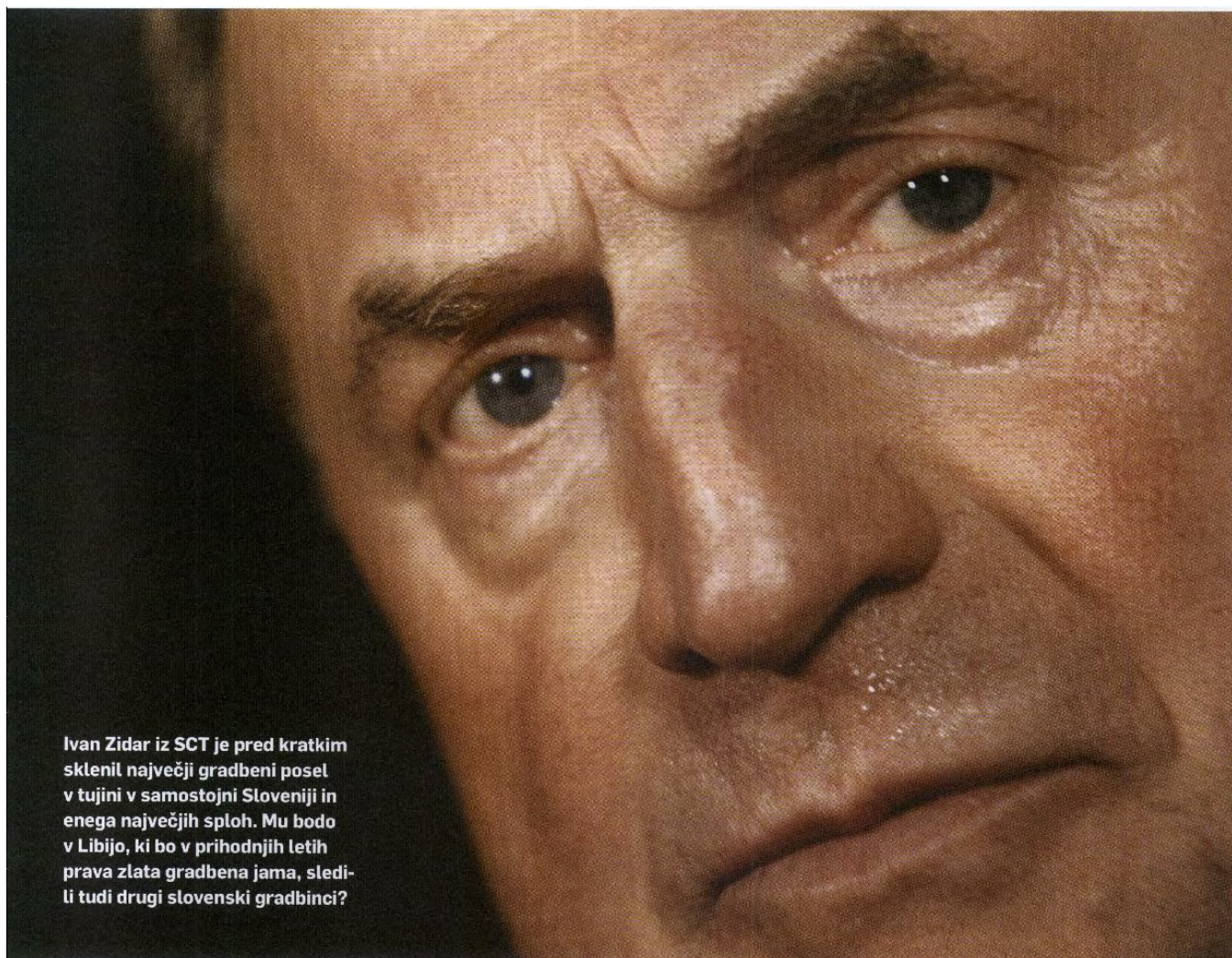
Stran / Page: 28

Doseg / Reach: 15000

Država / Country: SLOVENIA

Površina prispevka / Size: 1342 cm²

2 / 4

Ivan Zidar iz SCT je pred kratkim sklenil največji gradbeni posel v tujini v samostojni Sloveniji in enega največjih sploh. Mu bodo v Libijo, ki bo v prihodnjih letih prava zlata gradbena jama, sledili tudi drugi slovenski gradbinci?

Foto: Aleš Beno

evrov, dobil pa je še posel pri gradnji albanškega pristanišča Drač in avtoceste med tem pristaniščem ter kosovsko-albansko mejo.

Libija – zlata jama

V libijski posel so vložili dobro leto, k pridobitvi pa so, meni prvi mož SCT, najbolj pripomogle dobre reference v Libiji iz preteklih let – SCT je že zgradil avtocesto med glavnim mestom Tripoli in tamkajšnjim letališčem – in premier Borut Pahor, ki je novembra lani skupaj z gospodarstveniki obiskal Libijo. S čim še se je morebiti prikupil Moamerju Gadafiju, mimo katerega se v Libiji ne sklene noben večji posel, v SCT ne odgovarjajo.

V Libiji Zidar poleg omenjenega posla, pri katerem bodo sodelovali predvsem inženirji, računa še na druge, saj vsa dela na vpadnicah v drugem največjem libijskem mestu še niso

oddana. Po Zidarjevem mnenju imajo ta in z njim povezani posli take razsežnosti, da je dela za vse slovensko gradbeništvo za vsaj pet let. Koga vse bi utegnili povabiti k sodelovanju, nismo mogli izvedeti. Libija naj bi namenila kar okoli 45 milijard evrov za infrastrukturne projekte, od podjetij pa je seveda odvisno, ali bodo to poslovno priložnost znala izkoristiti.

Buldožersko do posla

Zidar jo vsekakor je. Tudi sicer je znan po tem, da zna pridobivati posle, čeprav pri tem marsikdaj ne izbira sredstev. Prepoznaven je po nizkih zneskih v ponudbah, ki nato z različnimi aneksi lahko vrtočljivo zrastejo. Program gradnje avtocest od leta 1996, kjer je SCT opravil kar polovico vseh poslov, se je podražil že za 400 odstotkov, s čimer se ukvarja tudi parlamentarna preiskovalna komisija. Poslanci

se sprašujejo, ali ni morebiti s tem kdo dobro zaslužil. Različne preiskave namigujejo na dogovarjanje in podkupovanje pri pridobivanju poslov, pred leti pa je na javnem razpisu disketa s ponudbo SCT spremenila barvo.

Zidar velja za direktorja z dobrimi političnimi zvezami in vplivom. Ko je bila na položaj šefinje Darsa nazadnje imenovana Mateja Duhovnik, menda ni bilo nepomembno, da je izbira povšeči tudi Ivanu Zidarju. Kako pomembno je sodelovanje z državo, je slikovito, kot on to zna, pojasnil konec 2008, ko je kriza že kazala zobe in je z ljubljanskim županom sklenil tri posle v skupni vrednosti 5,5 milijona evrov. »Samo z roko v roki in brez, oprostite grdemu izrazu, 'podjebavanja' lahko izplavamo.« Zidar naj bi imel dobre zveze tudi s cerkvijo, kar naj bi mu navrglo marsikateri posel.

to: Trena Herak

Ob aretaciji februarja 2008, znani pod imenom Čista lopata, se je porušila predstava o nedotakljivosti Ivana Zidarja.

to: Urban Štebljar

Eden od 'prijemov' za pridobivanje posla so tudi nizke ponudbe in nato aneksi, ki prvotno ceno krepko zvišajo. Za gradnjo šentviškega predora, ki so jo spremljali številni zapleti, je denimo zaračunal trikrat več od prvotnega dogovora.

Zidar je do afere Čista lopata, ki je izbruhnila februarja 2008, veljal za tako rekoč nedotakljivega. Odtlej so se vezi s kriminalisti okrepile. Maja istega leta je bil kazensko ovaden, menda zaradi domnevno spornega nakupa počitniškega doma v Fiesi, novembra tega leta pa so kriminalisti v eni od hčerinskih družb SCT iskali dokaze, ki naj bi potrjevali sume davčnih utaj in pranja denarja. S posli med gradbinci in državo pa se ukvarja tudi parlamentarna preiskovalna komisija, ki naj bi pregledala državne projekte veli-

kih gradbenih naložb od leta 1996 ter postopke lastninskih preoblikovanj in managerskih odkupov gradbenih podjetij.

Z nakupom podjetja do enega najbogatejših Slovencev

Med njimi tudi managerski prevzem SCT. Ivan Zidar je lastnik 75,9 odstotka družbe SCT Holding (prej Glotis), ki ima v lasti okoli 60 odstotkov SCT, medtem ko je imel še leta 2006 v lasti okoli desetinno podjetja. Junija 2008 je Urad za varstvo konkurence uvedel postopek presoje koncentracije

© Trena Herak, Urban Štebljar, Trena Herak, Trena Herak

Kako posluje SCT

Tako kot drugi gradbinci se je tudi v SCT v minulih letih močno povečala zadolženost in iz bonitetnega poročila je razvidno, da se tudi to podjetje otepa velikih likvidnostnih težav. Podjetje ima trenutni plačilni indeks 17, kar pomeni, da zamuja s plačili več kot štiri mesece. Proti podjetju teče blizu 200 gospodarskih sporov.

SCT je v dejavnosti gradnje cest največja družba in ima okoli 30-odstotni tržni delež. Do leta 2008, ko je gradbeni posel cvetel, je lepo rasel. Prodajne prihodke je matična družba SCT, ki zaposluje okoli 1400 ljudi, od leta 2004, ko so znašali 315 milijonov evrov, do leta 2008 povečala za dobrih 60 odstotkov, čisti dobiček pa za več kot štirikrat, s poldruega milijona na dobrih sedem milijonov evrov. Po dobičku je SCT leta 2008 v dejavnosti gradnje cest presegljo Primorje. Povprečna mesečna plača je bila leta 2008 malenkost nad povprečjem v panogi, in sicer 1437 evrov bruto. Podatkov za lani, kot tudi še nekaterih drugih odgovorov, od SCT nismo mogli dobiti, vendar bodo šele poslovni rezultati za leto 2009 in prihodnjih nekaj let pravi kazalnik, kako bo Zidar skupino SCT izvelkel iz sedanje krize. Zadnji veliki posej v Libiji kaže, da je na dobri poti.

družb Glotis, ki je v večinski lasti Zidarja, in Delfi (lani so Delfi ukinili s pripojitvijo SCT in spornim iztisom malih delničarjev, s čimer je Zidar povečal koncentracijo v lastniški strukturi), ki je bil takrat edini lastnik SCT. Urad je namreč »ugotovil, da je izkazano resen sum o njeni skladnosti s pravili konkurence«. Managerski odkup SCT naj bi pod drobnogled vzeli tudi kriminalisti v aferi Čista lopata zaradi sumov, tako Dnevnik, da je Zidar iz slamatih podjetij preličil okoli poldrugi milijon evrov, s katerim naj bi kupoval delnice SCT.

V reviji Manager smo njegov delež v SCT lani ocenili na 52,2 milijona evrov, kar ga na lestvici najbogatejših Slovencev uvršča na 11. mesto. Da si utegne z nakupom podjetja, ki ga vodi, ustvariti lepo premoženje, je dal vedeti že pred leti, ko SCT-ja še ni lastniško obvladoval. Na vprašanje Managerja, kam razen v Delfi oziroma SCT vlaga denar, je zabrusil: »Poznate še kaj bolj dobičkonosnega?« Z likvidnostjo zasebno očitno nima težav. Ob odmevni aretaciji, ko so kriminalisti ob hišni preiskavi našli tudi trezor z denarjem, je komentiral: »Saj sploh ne gre za ne vem kakšen

denar, mogoče kakšnih dvajset, trideset tisoč. Predvsem pa je bil v trezorju, ki ga ima žena in za katerega sploh ne vem, kaj je v njem, saj ga niti odpreti ne znam.«

Teško je biti zmagovalc

Ivan Zidar je med direktorji prava legenda. Na naši lestvici 500 managerjev največjih podjetij je na vrhu med tistimi z najdaljšim stažem, saj je na vrhu SCT že 36 let, skoraj toliko kot Moamer Gadafi na čelu Libije. V svoji karieri je bil že večkrat nagrajen in leta 2007 je dobil celo naziv najboljšega managerja jugovzhodne in srednje Evrope. Čeprav je začel SCT voditi, ko je bila Jugoslavija še globoko v socializmu, s preskokom v kapitalizem ni imel težav, saj je precej delal v tujini in nikoli, kot je nekoč sam pojasnil, ni priznaval tozdov in sozdov.

Od marca 2007, ko je SCT prešel na enotni sistem upravljanja, uradno nosi naziv predsednik upravnega odbora, vendar ima nad skupino, kot sam temu reče, še vedno komando. Njegov slog vodenja marsikdo označuje za avtoritarnega in agresivnega.

V svojem specifičnem slogu komuniciranja je nekoč za Finance tudi

Stran / Page: 28

Doseg / Reach: 15000

Država / Country: SLOVENIA

Površina prispevka / Size: 1342 cm2

4 / 4

Če prideš do odločevalcev blizu Gadafija, si zmagal

Posebnost Libije je, da je oblast izjemno centralizirana, zato je za uspešno lobiranje za posle pomembno, da podjetju uspe prodreti do odločevalcev, ki so blizu samemu Moamerju Gadafiju, pravi poznavalec libijske poslovne kulture, ki želi ostati neimenovan. Slovenska podjetja so zaradi tega morda nekoliko v prednosti pred nekaterimi iz drugih držav, in sicer zaradi povezav iz nekdanje skupne države, saj v ozek krog libijskega predsednika Gadafija sodijo tudi posamezniki bosanskega rodu, ki že dolgo živijo v tej severnoafriški državi in so jih Libijci sprejeli za svoje. Prav te povezave naj bi bile aktualne tudi v še treh primerih gradbenih podjetij, ki so se združila v konzorcije na področju inženiringa in se tudi potegujejo za posle v Libiji. Po besedah sogovornika je vsota vseh treh projektov, za katere se potegujejo, primerljiva s 333 milijoni evrov, kolikor znaša vrednost posla, ki ga je za avtocestne vpadnice v Bengaziju sklenil SCT. Kot pojasnjuje naš sogovornik, ta podjetja že ustanovljajo pravne osebe v Libiji in operativne centre, od koder naj bi vodile izvajalska dela, kar pomeni, da na pridobitev poslov resno računajo.

Značilno za Libijo je tudi, meni sogovornik, da so posli bolj ali manj sklenjeni že pred samim razpisom. Poudarja, da so Libijci tujce v državo spustili zato, da bi se od njih česa naučili in so za znanje tujcev pripravljeni tudi dobro plačati.

Čeprav bodo največji motor gospodarskega sodelovanja infrastrukturni projekti, še poudarja sogovornik, ne gre zanemariti več kot sto slovenskih podjetij, ki na libijskem trgu želijo prodajati svoje blago in storitve.

opisal, kako 'kroti' novinarsko radovednost: »Če so me kaj vprašali, sem odgovor takoj izstrelil, pa je bil mir! Najbolje je kar povedati, šus v glavo, tako je!«

Čeprav v besedi deluje zaletav, si za dober posel vzame čas. Nekoč

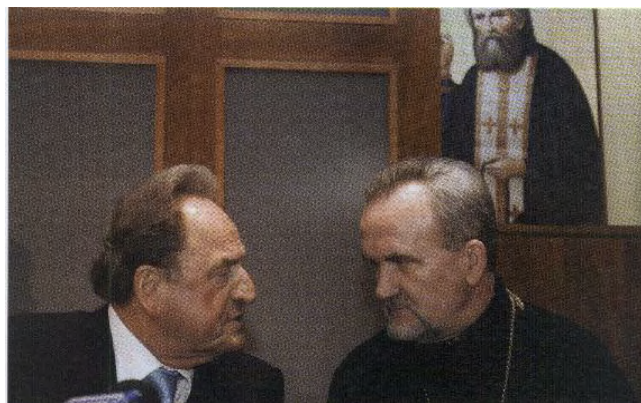
se je za neki posel v Iraku, kjer je SCT nekdaj precej gradil, pogajal sedem let. Zanj velja, da doseže, kar si zapiče v glavo.

Če bi napisal avtobiografijo, bi jo naslovil: Težko je biti zmagovalec.

fot. Trnava Herak

Ivan Zidar velja za direktorja z dobrimi zvezami s politiko (na fotografiji z nekdanjo ministrico za zdravje Zofijo Mazej Kukovič ob odprtju pediatrične klinike) ...

fot. Aleš Berko

... pa tudi s cerkvenimi krogi, kar naj bi mu navrglo marsikateri posel. Na fotografiji s parohom srbske pravoslavne cerkve Peranom Boškovičem novembra 2008 ob podpisu pogodbe za dokončanje kulturno-pastoralnega centra v Ljubljani.